

Naslov originala:
KINTSUGI TIJELA
Senka Marić

Copyright © 2018 Senka Marić
Copyright © 2019 ovog izdanja KONTRAST izdavaštvo

Za izdavača:
Vladimir Manigoda

Urednica:
Jelena Nidžović

Lektura i korektura:
Kontrast izdavaštvo

Dizajn korica:
Jelena Jaćimović

Štampa:
F.U.K. d.o.o.

Tiraž:
3000

Izdavač:
Kontrast, Beograd
Klaonička 2, Zemun
e-mail: jakkontrast@gmail.com
kontrastizdavastvo.com
facebook.com/KontrastIzdavastvo

SENKA MARIĆ

KINTSUGI TIJELA

KONTRAST
Beograd, 2019.

Kintsugi je japanska umjetnička tehnika popravljavanja polomljenih keramičkih predmeta tečnim zlatom ili platinom, naglašavanjem oštećenih mjesta, s ciljem da se prošlost predmeta istakne, a ne sakrije, što je blisko načelu wabi-sabi, odnosno nalaženju ljepote u oštećenim ili starim stvarima. Ističući oštećenja i lomove, kintsugi slavi jedinstvenu historiju svakog predmeta, revitalizirajući ga novim životom, i dajući mu veću ljepotu nego što ju je inicijalno imao. Kintsugi je nastao iz japanskog osjećanja mottainai – žaljenja za izgubljenim, kao i mushina – prihvatanja promjene. Moderna umjetnost eksperimentiše s ovom drevnom tehnikom kao načinom tematiziranja ideja gubitka, sinteze i poboljšavanja kroz destrukciju i ponovno rađanje.

Ali ko se sjeća boli, jednom kad je završila? Sve što ostaje
je sjena, ali ne u umu, već u tijelu. Bol ostavlja trag,
predubok da bi se vidio. Daleko od očiju, daleko od uma.

Margaret Atwood

Ko je doli bog
sve dane vijeka svoga vazda bez jada?
Kad muke...
sad pričo bih, zar dana bi doteklo mi
za uzdisaje?
Eshil

*Kada zatvorim umorne kapke, otvara se čisti bijeli prostor
U sredini je tijelo kao drvo
Iz njega, na mjestima zarezanim žiletom
potekle su priče
Tijelo je u grču, priče opuštaju, ispuštaju pritisak
Jednostavno je:
Pod pogledom koža puca i sve skriveno se izljujeva...*

*Tekst kao voda, prelijeva se u krugovima oko mojih razigranih nogu, savija se kao tijesto, upirem u njega rukama, grudi mi se tresu, mijesim, svaki dan usavršavam recept, dodajem nove sastojke, miriše na jabuke i roza baršunastu glazuru. Sreća.
Ni na trenutak ne zaboravljam da je moje tijelo vječno.*

Ljeto 2014. odredila su tri događaja.

Sedamnaestog juna, svega nekoliko dana nakon popodneva koje ste proveli sjedeći na bračnom krevetu, u kojem niste spavali zajedno više od godinu dana, gledajući u prazninu bijelog zida naspram vas, u tišini koju bi rijetko prekinula tek poneka umorna riječ, tvoj muž je složio svoju odjeću u dvije velike sportske torbe. Treću si iz ostave donijela sama i u nju stavila dvije posteljine za jednu osobu, jastuk, frotir deku, i tri mala i dva velika peškira. Dok si zatvarala torbu, pomislila si na zimu koja dolazi. Vratila si se u ostavu gdje si pet minuta tražila veliku kesu u koju si ugurala jorgan. Hodnik je bio zatrpan stvarima. Nekoliko puta je zaustio da nešto kaže. Odustao je čim bi te pogledao kako stojiš s rukama na kukovima i dišeš duboko. Uspio je sve tri torbe i kesu uzeti u ruke. Gledajući u pod izašao je iz stana, žureći niz stepenice prema taksiju koji je već čekao na ulici. Poslije si dugo, dugo sjedila sama ispred tog golog zida i polako shvatila da iza njega nije ostao osjećaj praznine, samo osjećaj poraza.

Petnaestog jula počelo te je boljeti lijevo rame. Najviše po noći. Nisi mogla spavati, pa si sjedila na krevetu i plakala. Ispostavilo se da se u ramenu nalazi kalcifikat – šiljasta naslaga kalcija koja povređuje okolno tkivo i stvara upalu. Doktor je rekao da samo možeš piti lijekove protiv bolova i čekati da prođe. A ti mrziš čekati. I mrziš lijekove. Oni su u sukobu s tvojom potrebom da sve kontrolišeš, s tvojom nemogućnošću da vjeruješ bilo kome

dovoljno da bi zatražila pomoć. Stalno smanjuješ dozu. Piješ ih duplo manje nego što je prepisao. U tom vrelom julu, u tvom svijetu nema ništa osim bola. On je prašina što prekriva tvoje vrijeme koje odbija da teče. Oko vrata si zavezala maramu. U nju si objesila lijevu ruku. Da ne miče. Da što manje boli. Misliš samo kako si jača od bola. Upornija od njega. *On će proći, a ja ću ostati.* Malo misliš i kako si nesretna, kako se već godinama redaju loše stvari, jedna za drugom. Nikako da stanu. *Možda je to zato što mislim da mogu, da sam jača? Ako bih vrisnula: Dosta! Da li bi stalo?* Da li bi taj točak što melje sve pred sobom skrenuo s putanje tvoga života? Noć je. Vruće je. Djeca spavaju. Savršeno je vrijeme da plačeš. *Urlaš: Dosta! Dosta je više!* Ali duboko unutra ne vjeruješ. Znaš da možeš još.

Dvadeset i šesti je avgust. Boli malo manje. Uspijevaš i spavati. Moraš biti jako pažljiva u krevetu. Jedan pogrešan pokret je dovoljan da završiš u agoniji. Kada se okrećeš s desne na lijevu stranu, da bi fiksirala rame, lijevom rukom se čvrsto uhvatiš ispod desnog pazuha. Dio dlana je na desnoj dojci. Dok se tijelo okreće ulijevo, polako preko leđa prema lijevom boku, dlan klizi nazad. Prsti zariveni u meso prelaze preko desne dojke. I tada osjetiš. Tu bočno, na rubu dojke, skoro sasvim mimo nje. Kao obli kamen koji se zavukao u gornji dio kupaćeg kostima.

Spustiš ruku. Ležiš na leđima. Gledaš u plafon. Ne osjećaš bol u ramenu, samo srce u grlu. Uspraviš se u krevetu i opipaš ponovo. I dalje je tu, blago se pomjera pod pritiskom prstiju. Opet skloniš ruku i legneš na leđa. Ne možeš zatvoriti oči. Ne trepćeš. Raširene su i gutaju plafon. Kuća mijenja oblik i dimenzije. Savija se. Ulijeva u tvoje oči. Za njom i grad, brda što ga okružuju, rijeka koja pokušava da od njega oteče, more, kilometar za kilometrom zemlje, cijeli kontinent savijen kao fišek vrelog čađavog kestenja, dok ne ostane ništa do mrtvog, crnog neba.

Ali mora da sam pogriješila!

Ponovo ustaneš i opipaš. Dah ti ispunjava sobu. Odbija se od zidove. Razdanjuje ljetnu noć. Obla kvrga se povlači pod pritiskom (njen dodir je zauvijek urezan u memoriji tvojih prstiju). Panika je blato. Ulijeva ti se u usta. Noć te guta.

Odlučiš razbiti tu sliku. Kao ogledalo u koje je bačen kamen. Iza nje ostaje samo potmulu osjećaj da još nisi ni svjesna šta ti je sve oteto.

Disanje ti se umiruje. Sporo je, nečujno. Kažeš: *Sada ćeš spavati. Nećeš misliti ništa.* Lako je. Misli su ionako previše rasute. Ti si negdje iznad riječi, iznad smisla i značenja. Jasno osjećaš samo svoju kožu, rub koji dijelite ti i svijet. Spavaš, snom nikad potpunijim, nesvjesnijim, do narednog jutra, kada ćeš otkriti da je kvržica u sisi potisnula bol u ramenu.

Kako se počinje govoriti ta priča što se pod jezikom drobi i odbija da preuzme čvrst oblik?

Znala si da ćeš dobiti rak onog dana, prije šesnaest godina, kada je tvojoj majci uspostavljena dijagnoza?

Ili:

Od onoga dana, prije šesnaest godina, kada je tvojoj majci uspostavljena dijagnoza, bila si uvjeren da nikada nećeš dobiti rak?

I jedno i drugo je jednako istina. Tačkice koje se slažu jedna pored druge da uhvate taj trenutak, od toliko godina ranije, dva su niza što oblikujući savršen ovalni oblik raščlanjuju pravolinijsku logiku vremena. Dvije paralelne stvarnosti, od kojih jedna postaje zaista stvarna tek u trenutku kada stigne do svog cilja. Znala si da ćeš ga dobiti i bila si uvjeren da nikada nećeš. Sadašnjost povratno čini prošlost istinitom. Zatočena si u stvarnosti koja ne priznaje da je ikada mogla biti drugačija.

Bila si tužno dijete? Sada ti se tako čini. Ništa ti nije nedostajalo, ali nikada se nisi mogla osloboditi osjećaja da sve stoji pomalo nakrivo, da iz svega vreba nešto mračno i teško. Jednako si sve to vrijeme mislila kako znaš da ćeš biti sretna. Jer si predodređena za sreću. U svijetu u kojem sreća ne postoji.

Može li se odrediti tačka što kao nož zasijeca u meso vremena, određuje putanju koja te dovodi do ovog trenutka?

Mala si. Sjediš ispod stola u dedinoj radnoj sobi. Ne sjećaš se da li se kriješ. Ne znaš šta je bilo prije, niti poslije. Imaš crveno-zelenu kariranu haljinu i debele hulahopke. Osjećaš se prljavom. Lošom. Hulahopke su bijele. Na stopalima se vide izdajnički, sivi tragovi. Kosa ti je smeđa. Sad ne znaš da li je to istina, ali misliš da je masna i ulijepljena. Slika se preklapa sa slikom mačke koja izlazi iz mraka zapuštenog podruma. Ne bi je željela dodirnuti rukom. A ta djevojčica ispod stola (da li si to zaista ti?) žudi za dodirom. Dedina soba je u prizemlju. Kuhinja i dnevni boravak su na spratu. Svi su uvijek gore. Zašto si ti dole sama? Pogotovo jer se bojiš Cigana, koji će doći i ukrasti te. Izgleda kao Sandokan, i nije u boji. On je čudna crno-bijela prilika što se uvlači u vašu kuću, sakriva se iza zastora ispod stepenica, i čeka te. Iz dedine sobe možeš iskočiti ravno na stepenice. Cigan-Sandokan te ne može dohvatiti. Trčiš gore. Nena je gore, u kuhinji. Pretis-lonac pišti. Lupaju šerpe. Miris hrane je težak. Ne želiš jesti supu. Ne želiš jesti ništa. Nena se kreće nevjero-